

**24 uurs wake voor vluchtelingen
20-21 juni 2020**

thema: Kinderen eerst

deel: 20 juni 21.45-22.30 uur
voorganger: Henk Baars

In een kamp

Inleiding

Kinderen, denk je eens in. Waarom emotioneert ons dat toch zo. Is het niet goedkoop om zo politiek gevoelige onderwerpen beter verteerbaar te maken. Het is oermenselijk en in de evolutie ingebakken dat je beschermend wil optreden. De kreet van een kind gaat door merg en been. Daar kan een gewoon mens geen weerstand aan bieden. Een gewoon mens ja. Zijn die er nog? Ja natuurlijk zul je zeggen, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we behoorlijk worden afgestompt. De beelden van kinderen in nood lijken niet meer te helpen. Onze regering blijft ongevoelig voor de meest voor de hand liggende oplossing een paar honderd kinderen hier naar toe te halen. Nee daarmee is het probleem niet opgelost. Nee amma hoela. Hoe jarenlange Europese isolatie recht te trekken? Dat doe je niet met 1 maatregel als die al doorgang gaat vinden. **Alle EU-landen kijken weg. 'We weten steeds meer over afschuwelijke feiten in de concentratiekampen van vluchtelingen, maar er is grote onverschilligheid'. In de openlijke manier waarop de verdragen en afspraken worden geschonden zit een enorme schaamteloosheid. Migratie verdringt volgens haar alle andere doelen van het EU-buitenlandbeleid.** Als je zo'n heel weekend je daar weer op bezint dan heb je de opdracht om iets origineels aan alle overdenkingen toe te voegen. Ik heb me dat afgevraagd. Iets bijzonders, een ander zicht. Maar eigenlijk lukt me dat niet. Het is gewoon rotzooi (mijn vader zei altijd wat een peszooi op z'n Haags) en dat is het al heel lang. Ik word kwaad en narrig en ga me afvragen of dat dan wel zin heeft. Je zou willen dat er perspectief ontstaat, je zou willen weten hoe je dat aanpakt. Ik constateer op dit punt een democratisch gebrek. Ik weet zeker dat een meerderheid van de bevolking er geen punt van zou maken een paar honderd kinderen toe te laten, maar ons systeem reageert daar gewoon niet goed op. Of veel te laat. Uiteindelijk zit het systeem natuurlijk ook in mensen persoonlijk. Ik hang het idee aan dat je uiteindelijk altijd persoonlijk verantwoordelijk blijft voor je eigen beslissingen en daden. Niet alleen politici, maar ook ambtenaren en vele functionarissen. Achteraf vereren we mensen die op cruciale momenten nee zeiden, maar de meesten van ons zijn bang, terughoudend, passief, niet dapper, grijs. Ook dat is een oer menselijke eigenschap. Binnen een systeem is dat de manier om te overleven. Wegduiken. Ik vraag me toch af of er andere manieren zijn om te overleven en aan onmogelijke problemen iets bij te dragen.

Muziek (CD): psalm 1 vrij - Goed is dat je niet doet wat slecht is

Oosterhuis / Oomen

Bijbeltekst: psalm 107 in de vertaling van Huub Oosterhuis

Muziek (CD): psalm 14 vrij – Niksers, leeghoofden

Oosterhuis / Huijbers

Overweging

Denk je eens in. Je zit in een kamp. Als een totaal onbekende voor ons Europeanen. Je hebt een geschiedenis van vluchten. Jij weet hoe het gegaan is, wij niet. Er is geen mooie literatuur over, nog geen weldoordachte beschouwing van het veelvuldige leed in onze dagen. Hier en daar wat journalistieke impressies dat is het wel ongeveer. Nog geen geschiedenis. Zo verschrikkelijk veel verhalen die nog niet geschreven zijn en mogelijk nooit zullen worden geschreven. Mijn kapper uit

Marokko, de man uit Irak die mij aan een nieuwe bril helpt. En ga zo maar door met talloze mensen om mij heen. Wat weet ik? Niets. Je zou willen ontdooien, je zou dingen in elkaars geheugen willen oproepen, je willen herinneren om door te maken wat die ander heeft doorgemaakt. Om doorbloed te raken van elkaar. Juist de veelheid van ellende maakt dat je het individuele ongeluk niet ziet, je ongevoeligheid toeneemt. Wat moet het vroegere geluk van een vluchteling zijn geweest? Doe eens een oefening. Duik in je eigen verleden en probeer weer naar je toe te halen waar je vroegere geluk zat. Door je verleden zwemmen en je zo lang mogelijk aan de oppervlakte willen houden, daar waar je vroegere geluk was, je vroegere leven. En dan wegzinken waar het niet goed ging, het verlies dat je leed, de beschadigingen die je opliep. Wat ontdooide je, wat ontdooit elkaar om te zien wat er werkelijk aan de hand is? Maar je moet bijgelicht worden, er moet een vonk zijn die de scènes doen oplichten. Voor mij is dat het geluid van biddende mensen, steeds maar weer onder alle omstandigheden. In een ziekenkamer, tijdens een dienst, in de kampen. Merkwaardig genoeg scheidt het hardop uitspreken van gerichte religieus getinte woorden een andere werkelijkheid. Misschien is het fantasie, maar je kunt leven met en van fantasie. Je kunt je moeder, je vader, je kinderen terugzien en huilen om dierbaren die het niet gered hebben. Wat zijn de gereedschappen die je in reserve houdt bij rouw en verlies of geen of nauwelijks perspectief? Met alleen maar rationaliteit hou je het minder goed vol. Ik keer terug naar die vrouw, die man, dat kind in het vluchtelingenkamp. Ze verlangen net als wij, naar goed leven, naar hun broeders, hun zusters, naar de velen die al verdwenen zijn. Ze verlangen naar hen. Ze missen het licht en de warmte, het geloof en de hoop die van hen uitgingen.

Psalm 107: Wij werden gek van onszelf, doodziek van ons leugenleven: ons kijken de andere kant op. Ons niet willen weten, ons meedoen. Toen heeft in ons midden 1 geschreeuwd, in doodsnood, jij hoorde jij kwam, jij stond aan de groeve en zei: Ik zeg je, sta op.

Dat doodziek worden van ons leugenleven spreekt me aan. Ik heb in mijn leven veel theologie en filosofie mogen lezen en doe dat nog. Maar het zijn precies de ervaringen die volstrekt buiten die intellectuele wereld lagen die me hebben doen inzien dat dat voornamelijk spelerei is. Aangenaam om te genieten van schoonheid en kunst. Niets mis mee, integendeel. Maar juist daar waar dat allemaal niet aanwezig is realiseer ik me dat het je uiteindelijk niet zoveel leert. Het gaat mij er niet om romantisch te doen over het zogenaamd echte leven, maar juist het geplonsd worden in de werkelijkheid van allerlei vakantiewerk, als zalen dweilen in het Rode kruisziekenhuis, werken op de postkamer bij Shell, huishoudelijke artikelen verkopen bij V en D, werken in het ziekenhuis en poep opruimen en later werken bij Hoogovens enz enz. en vooral het hele proces meemakend van de vluchtelingen aan de Koekamp en in de voormalige Sacramentskerk leerde mij dat overlevingskunst het belangrijkste is. En het is iedere keer weer zo dat je woorden dan oplossen, dat de essentie niet te beschrijven is, maar dat alleen die werkelijkheid dan haar eigen eisen stelt. Er is geen diepere wijsheid als je als vluchteling je kampervaring aan de orde stelt. Je wilt veilig zijn, aan eten komen, je tegen het weer beschermen en status krijgen.

Maar als er dan in de psalm staat 'Ik zeg je, sta op'. Wie zegt dat dan? Dat kan alleen degene zeggen die daadwerkelijk brood en goed ter beschikking stelt. Wie anders? Een metafysische god die buikspreekt? Ik moet altijd denken aan het treffende gebaar van Marijke Bijl een van de belangrijkste voorvechters in Den Haag als het over de positie van ongedocumenteerden gaat. Ze liet altijd haar handen zien als we met de vluchtelingen uit de Sacramentskerk er weer eens wanhopig doorheen zaten. "Ik heb er maar twee, daarmee moeten we het doen en jullie hebben er ook twee. Doe wat je kan". Zo eenvoudig en zo moeilijk is het.

Muziek (CD): psalm 130 vrij - Uit de diepte roep ik jou

Oosterhuis / Oomen

Voorbeden

God, dit is een tijd om ons te realiseren hoe we leven. Ons te passieve toekijken onder ogen komen.

Laat ons de wereld niet haten maar omarmen zoals die is.

Iedere tijd heeft zijn eigen gelaat en geluid.

Haten we onze tijd of zijn we het?

God geef ons overzicht, geef ons de energie om te doen

wat zo noodzakelijk moet gebeuren, geef ons de genade ons in het

hart te laten raken. Kan ik door het oog van een naald? Kan ik uitspreken;

“Ik zeg je, sta op”?

Wijd mij in hoe je het lichten van de zee kunt zien, hoe politiek dapper ik

kan zijn. Leer mij de tekens te lezen, als druppels in de zee van de tijd, oplichtend

als nieuwe sterren aan het firmament.

Het is niet genoeg dat er woorden gevangen en klanken tot betekenis komen.

Het is niet genoeg dat het bloed kruipt waar het niet kan komen.

Het is niet genoeg wat wij hier doen aan liturgie , stil luisteren

en bidden voor slachtoffers.

Nee, we moeten ons verbinden met echte mensen, laat dat meer dan

een droom zijn.

Amen

Muziek (CD): psalm 19 Lied van weg en omweg

Oosterhuis / Oomen

Zegen

Dat de onrust over u neerdale, de twijfel of we wel de juiste keuzes maken.

Duw ons op jouw spoor, geweldloos maar overtuigend, weerspanning als we zijn.

Heb vrede met ons in de naam van de Vader, Zoon, Geest.

Amen